

POLSKA
RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

URZĄD
PATENTOWY
PRL

OPIS PATENTOWY 92259

Patent dodatkowy
do patentu _____

Zgłoszono: 23.01.75 (P. 177515)

Pierwszeństwo: _____

Zgłoszenie ogłoszono: 17.01.76

Opis patentowy opublikowano: 30.07.1979

Int. Cl.³. C04B 43/12

MKP C04b 21/10
C04b 43/12

Twórcy wynalazku: Dominik Wajszel, Jerzy Zalewski

Uprawniony z patentu: Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica,
Kraków (Polska)

Masa do wytwarzania materiałów cieplno-izolacyjnych

Przedmiotem wynalazku jest masa do wytwarzania materiałów cieplno-izolacyjnych, znajdujących zastosowanie do pracy w wysokich temperaturach, zwłaszcza w hutnictwie i odlewnictwie.

Znane masy do wytwarzania materiałów cieplno-izolacyjnych zawierają sypkie materiały ogniotrwałe, lekkie materiały mineralne takie jak perlit, wermikulit, wypalające się składniki organiczne, jak ksylicy, linters, mączka torfowa, spoiwa, które stanowią na przykład: glina, ług posiarzynowy, szkło wodne lub żywice oraz anionowe substancje powierzchniowo-czynne i woda.

W książce J.S. Cammerera p.t. „Izolacje cieplochronne w przemyśle”, Wyd. „Arkady” 1967 r. str. 147–150 podano, że do produkcji materiałów izolacyjnych mogą być stosowane najrozmaitsze surowce w tym naturalne materiały organiczne jako dodatki w materiałach ceramicznych do wypalania w celu otrzymania porów w tych materiałach. Rodzaj wypalającego się składnika wpływa na strukturę porów, a ta z kolei na właściwości izolacyjne oraz wytrzymałościowe tworzywa. W celu formowania i wiązania masy stosowane są surowce plastyczne typu kaolinit i montmorylonit. Jak podaje skrypt AGH nr 11 „Materiały formierskie” 1958 r. str. 43–46, surowce te działają poprzez wymianę jonów i nie są substancjami powierzchniowo-czynnymi.

Celem wynalazku jest opracowanie składu masy, której właściwości plastyczne uzyskuje się bez konieczności dodawania surowców plastycznych oraz dobór takiego składnika organicznego, który wpływałby korzystnie na właściwości izolacyjne materiałów wykonywanych z tej masy.

Istota wynalazku polega na tym, że masa zawiera oprócz znanych składników z wyjątkiem spoiw w postaci glin, kationowe i niejonowe substancje powierzchniowo-czynne, nadające masie właściwości plastyczne oraz jako składnik wypalający się pył tytoniowy. Zastosowanie tego składnika w postaci pyłu powoduje wytwarzanie znacznej ilości małych, nie łączących się ze sobą porów.

Jako kationową substancję powierzchniowo czynną stosuje się sole pierwszo-, drugo-, i trzeciorzędowych amin alifatycznych, sole amoniowe, czwartorzędowych amin alifatycznych oraz czwartorzędowe sole zasad cyklicznych, najczęściej pirydyny. Jako niejonowe substancje powierzchniowo-czynne stosuje się produkty kondensacji tlenu etylenu z alkoholami tłuszczowymi estrami kwasów tłuszczowych i alkilofenolami.

Zaletą masy, według wynalazku, jest to, że wyeliminowanie glinu ze składu masy, poprawia właściwości izolacyjne wyrobów, zwłaszcza zmniejsza ich gęstość pozorną do około $0,6 \text{ g/cm}^3$, podczas gdy dotychczasowe wyroby mają gęstość pozorną powyżej $1,0 \text{ g/cm}^3$.

Dzięki wprowadzeniu w skład masy, kationowej i niejonowej substancji powierzchniowo czynnej, możliwe jest wytłaczanie lub wtryskiwanie masy, w wyniku czego otrzymuje się szeroki asortyment wyrobów o właściwościach izolacyjno-termicznych, w postaci płyt, różnego rodzaju kształtek albo granulatów. Dodatkową zaletę stanowi wykorzystanie odpadów w postaci pyłów tytoniowych, dotychczas bezużytecznie zalegających na hałdach.

P r z y k ł a d. Masa zawiera w swym składzie:

piasek kwarcowy	32,5 kg
palonkę wysokoglinową zawierającą około 60% Al_2O_3 i ciężarze nasypowym $0,9 \text{ g/cm}^3$	32,5 kg
żywicę mocznikowo-formaldehydową	10,0 kg
eksperlit	15,0 kg
pył tytoniowy	10,0 kg
wodę	30,0 kg
ług posiarzynowy	10,0 kg
jako substancję powierzchniowo czynną niejonową igepon	0,5 kg
jako substancję powierzchniowo czynną kationową pirydynę	0,5 kg

Składniki ciekłe tj. wodę, ług posiarzynowy, igepon i pirydynę miesza się z suchymi składnikami to jest: z piaskiem kwarcowym, palonką wysokoglinową, żywicą mocznikowo-formaldehydową, eksperlitem i pyłem tytoniowym. Mieszanie prowadzi się tak długo, aż uzyska się masę o konsystencji lepkosprężysto-plastycznej, z której wytłacza się płyty o grubości 5 cm, po czym suszy się je w temperaturze 140°C przez 16 godzin. Otrzymane płyty posiadają gęstość pozorną $d = 0,6 \text{ g/cm}^3$. Zastosowane do izolacji bocznych ścian głowy 10-cio tonowego wlewka, wykazały dwukrotnie lepsze właściwości izolacyjne w porównaniu z dotychczas stosowanymi płytami.

Zastrzeżenia patentowe

1. Masa do wytwarzania materiałów ciepłno-izolacyjnych, składająca się z sypkich materiałów ogniotrwałych, lekkich materiałów mineralnych, wypalających się składników organicznych, spoiwa z wyjątkiem glin, substancji powierzchniowo-czynnych i wody, z n a m i e n n a t y m, że zawiera kationowe i niejonowe substancje powierzchniowo-czynne oraz jako składnik wypalający się pył tytoniowy.
2. Masa według zastrz. 1, z n a m i e n n a t y m, że kationową substancją powierzchniowo czynną są: sole pierwszo-, drugo-, i trzeciorzędowych amin alifatycznych, sole amoniowe czwartorzędowych amin alifatycznych oraz sole czwartorzędowe zasad cyklicznych, najczęściej pirydyny.
3. Masa według zastrz. 1, z n a m i e n n a t y m, że niejonową substancją powierzchniowo-czynną są: produkty kondensacji tlenu etylenu z alkoholami tłuszczowymi, estrami kwasów tłuszczowych i alkilofenolami.